

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sayı 1 Cilt 1: 26-29 / Ocak 2018

(Volume 1 Issue 1: 26-29 / January 2018)

GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN SANATLA ENTEGRASYONUNUN SAĞLANMASI

Betül ALTINTAŞ¹, Yasemin TANYILDIZ BALÇIK^{1*}

¹23 Nisan Ortaokulu, 55060 İlkadım, Samsun, Türkiye

Gönderi: 10 Ocak 2018; **Yayınlanma:** 24 Ocak 2018
(Submission: January 10, 2017; **Published:** January 24, 2018)

Özet

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre 2012'de başlayan Suriye Sivil Savaşıyla 12 milyon insan yer değiştirmiştir. Yer değiştirenlerin 3 milyondan fazlası Türkiye'nin açık-kapı politikasıyla ülkeye girmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2016 Türkiye Göç Raporuna göre bu göçmenlerin yaklaşık yarısı eğitim çağındadır. Göçmenlerin eğitimi topluma ve okula kabulü gelecekteki iş gücü katılımını, ekonomik hareketliliği, sosyal refahı ve toplumun gelişimini etkileyecek bir durumdur. Okulumuzdaki göçmen öğrencilerin rehberlik servisine bireysel başvuruları sonucunda yalnızlık çektikleri, göçmen olmayanlarla iyi anlaşamadıkları beraber oyun oynamadıkları ve küçük gruplar kurarak kavga ettikleri gözlenmiştir. Çoğunluğu travma geçirmiş, ailesinden birini kaybetmiş ya da depresyon belirtileri gösteren bu öğrencilerin okul iklimine uyum sağlayabilmeleri için bir dizi ortak aktivitede bulunmak onlarda iyi etkiler bırakacaktır. Makalenin amacı; eğitim sürecinde göçmen çocukların yeteneklerini keşfederek okul ortamına uyum sağlamalarının önemini vurgulamaktır. Sanatın birleştirici gücü problemleri çözmede yol gösterici bir ışık olacaktır. Çünkü sanat, karşılıklı işbirliği içinde eşitlikçi, barışçıl bir atmosferde, anlayışlı ve empatik bir çevre yaratır. Sanat; dil, toplumsal kimlik, yaş, sınıf ve diğer bütün kültürel farklılıkların ötesinde göçmen ve göçmen olmayan öğrenciler arasındaki iletişimi sağlar. Aynı zamanda, karşılıklı kültürel saygı stratejisi içinde duygusal bir bağın oluşmasına katkıda bulunur.

Anahtar sözcükler: Göçmen öğrenciler, Sosyal içerme, Sanat

Social inclusion of Immigrant students through Art

Abstract: According to the data of United Nations High Commissioner for Refugees, 12 million people have displaced after the Syrian civil war began in 2012. Over 3 million of these people migrated to Turkey with Turkey's "open-door" policy. Approximately half of these refugees are at the age of education. The education of these people, their inclusion to the society and school affect the development of labor force participation, economic mobility, social welfare and development of the society in the future. In consequence of the observation of 63 immigrant students by students' individual application to our counseling service, it was observed that immigrant students suffer from loneliness, cannot get on well with non-immigrants, they do not play games with each other and fight by forming groups. For their adaptation to school climate, conducting a series of common activities will do well to the immigrant students who were mostly traumatized, lost someone from family or show depression symptoms. The aim of our article is to emphasize the importance of the integration and discovery of immigrant children's abilities/talents within

the education process. Art's unifying power will be a guiding light to solve these problems. Because Art creates equalitarian and peaceful atmosphere in mutual collaboration, understanding and empathy environment. Art will make immigrant and non-immigrant students communicate beyond the language, gender, age, class and all other cultural barriers. It also contributes to form emotional connection with a respectful cultural strategy.

Keywords: Immigrant students, Social inclusion, Art

***Corresponding author:** 23 Nisan Ortaokulu, 55060 İlkadım, Samsun, Türkiye

Email: yasemintanyildiz@gmail.com (Y. TANYILDIZ BALÇIK)

1. Giriş

Birçok medeniyetin bağlantı noktasında olan Türkiye tarih boyunca çeşitli göç hareketlerine maruz kalmış, aynı zamanda daha uzak göçlerin de uğrak noktası olmuştur. Bunların en önemlilerinden biri 2011 Suriye savaşıyla Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmenlerdir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 2016 Türkiye Göç Raporuna göre 2016 sonu itibarıyla Türkiye'de sadece kayıt altına alınmış Suriyeli vatandaş sayısı 2.834.441'dir (Anonim, 2017b).

Aynı rapora göre Türkiye'ye 2012'den bu yana göçlerle gelenlerin % 47.64'ünün 18 yaşın altında olduğu belirtilmiştir (Anonim, 2017b). Bu gruptaki öğrencilerden sadece % 30'unun okullaştığı, zaman içinde bu sayının da çeşitli nedenlerle azalmakta olduğu görülmektedir. Bunda en büyük etmenlerden biri uyum, entegrasyon ve sosyal içerme zayıflığının beraberinde getirdiği sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitim zorluklarıdır.

AB 2020 hedefinin 5. maddesi olan sosyal dışlanma riskinin azaltılması da uyum sorunlarıyla beraber açığa çıkan ve karşılıklı etkileşimde olan önemli bir konudur. Göçmenlerin temel insani, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları karşılanmadığı takdirde bu durum sonraki kuşaklarda toplumsal bir tehdit oluşturabilir (Anonim, 2017a).

Halihazırda Samsun 23 Nisan Ortaokulunda bulunan 63 göçmen öğrenciyle yaptığımız görüşmelerde bu öğrencilerin %82.53'ünün dışlanma, yalnızlık gibi problemlerinin olduğu; göçmen öğrencilerin %87'sinin öğretmen ve öğrenci tarafından ayrımcılığa maruz kaldığı, göçmen olmayanların % 90'ının göçmenlerle birlikte oynamadığı, göçmen öğrencilerin %85'inin kendi aralarında gruplaştığı saptanmıştır. Göçmen öğrencilerin göçmen olmayan akranlarıyla yaşadıkları bu tarz uyum sorunları eğitim ve öğretimin geleceğini etkileyecek önemli bir konudur. Göçmen öğrencilerin yalnızlaşma, gruplaşma, sözel şiddet, küçük çapta da olsa fiziksel şiddet, dışlanma ve okula uyum vb. sorunlarının olduğu düşünüldüğünde temel ihtiyaçların ötesinde kaynaştırıcı, destekleyici, birleştirici kendilerini güvende hissederek okula devamlılıkları için bir neden oluşturacak sosyal, sanatsal ve kültürel bir yapının sisteme dahil edilmesi göçmen entegrasyonunda önemli bir adım olacaktır (Ekinci, 2015; Anonim, 2016).

Halihazırda dil problemi olan göçmen öğrencilerin sanatın sözel olmayan evrensel iletişim dilini kullanarak okullarda yapılacak olan resim, müzik, tiyatro, fotoğraf, halk dansları vb. alanlarda göçmen olmayan öğrencilerle beraber katılacakları etkinlikler onlara yeteneklerini kullanarak kendilerini ifade etme fırsatı sunacağı gibi dışlanmışlıklarını azaltarak diğer öğrencilerle işbirliği halinde okul ortamına dahil olmalarını kolaylaştıracaktır (Özer ve ark., 2013; Şirin ve Şirin).

2. Yöntem

2017-2018 Eğitim Öğretim yılında 23 Nisan Ortaokulunda kayıtlı 63 göçmen öğrenciyle yapılan gözlem ve görüşmelerle bu öğrencilerin okula uyum sorunları ile ilgili veri toplamıştır.

Bu çalışmada uyguladığımız niteliksel veri analizi metodu göçmen öğrencilerin entegrasyon derinliği ve boyutunu ölçmek için kullanıldı (Özdemir, 2010). Niteliksel veri analizinin asıl amacı sosyal gerçeklikteki gerçek bilgiyi gün ışığına çıkarmaktır (Özdemir, 2010). Bu süreçte öğrencilerle mülakat tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Mülakat için sorular önceden hazırlanarak bireysel görüşmelerle 63 göçmen öğrenciye uygulanmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmeler aracılığıyla daha ayrıntılı bilgi elde edilmiştir. Öğrencilerin olaylara bakış açılarına yer verilmiş, görüşme sonuçları kayıt altına alınarak betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir (Özdemir, 2010). Ayrıca, görüşmeler sonuçlarıyla elde ettiğimiz verileri desteklemek için aynı öğrencilerle nicel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır.

Nicel veriye ulaşmak için çalışmadaki 63 öğrenciye Cümle Tamamlama Testi (ScI 90), Semptom Belirleme Testi, Öz değerlendirme Anketi, Akademik Öz bilmiş ölçüğü ve Aidiyet testi uygulanmıştır (Özdemir, 2010).

3. Sonuç

Sosyolojik olarak üzerinde yaşadığımız yakın coğrafya ayrılıkların, ayrışmaların, dışlanmışlıkların, ötekileştirmelerin yalnızlaştırdığı, böldüğü, radikalleştirdiği birçok grubu bünyesinde barındırmaktadır. Dışlandığı ölçüde toplumun kural ve kaidelerinden, toplum sözleşmesinden uzaklaşan bu insanların potansiyel tehlike olabilme ihtimallerini göz önünde tutmak gerekir (Şirin ve Şirin, 2015). Misafirlikleri gittikçe uzayan Suriyeli mültecilerin

sayıları artıp ülkelerine dönüşleri imkansız hale geldikçe Türkiye'deki hayatlarının düzenlenmesi, yaşam koşulları daha da önemli hale geliyor (Kutlu, 2015). Bu nedenle Türkiye'ye göçlerle gelen genç nüfusun eğitim sistemine dahil edilmesi, okullaşması ve sosyal ortama entegre olmaları kritik önem arz etmektedir.

Okulumuzdaki göçmen öğrencilerle ilgili karşımıza çıkan en önemli sorun öğrencilerin yalnızlaşarak okul iklimine uyum sağlayamamalarıdır. Bu öğrencilerin kayıt yaptırdıkları ilk haftadan sonra devamsızlık gün sayısında görülen artışlar üzerine rehber öğretmenlerimizce öğrenciler ile bireysel görüşmeler yapılmakta ve anketler uygulanmaktadır. Yapılan bireysel görüşmeler, "Cümle Tamamlama Testi" ve (ScI 90) "Semptom Belirleme Testi" sonuçlarına göre bu öğrencilerin %35'inin klinik depresyon belirtisi, %45'inin post-dramatik stres bozukluğu gösterdikleri, %72'sinin ailesinden birini kaybettiği, %30'unun silahlı ya da fiziksel şiddet mağduru olduğu belirlenmiştir.

Bu noktada göçmen öğrencilerin okul entegrasyonu, sosyal çevrelerine uyumu, akranlarıyla ve öğretmenleriyle sağlıklı bir iletişim kurmaları, Eğitim - Öğretim sürecinde kendi yetenek ve becerilerini ortaya çıkarabilmeleri son derece önemlidir.

Göçmen öğrencilerin okullarda yapılacak resim, müzik, tiyatro, halkoyunları, fotoğraf vb. gibi sosyal faaliyetlere katılımları sanatın birleştirici ve evrensel etkisiyle toplumsal uyum ve kabul sürecini olumlu yönde etkileyecektir. Yapılacak sanatsal çalışmalar göçmen ve göçmen olmayan öğrenciler arasındaki görünmez sınırların kaldırması ve okul toplumuna aktif olarak katılımlarını gerçekleştirmek yönünde bir katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Bu çocukların, ortaokul çağında okul kültürüne uyumları ve entegrasyonları ileriki yıllarda sosyal eşitlik bağlamında sosyal krizleri aşma, toplumsal bağları güçlendirme ve topluma aktif katılımlarının sağlanması açısından başlangıç adımı olacaktır. Çalışmamızın amacı göçmen öğrencilerin okul entegrasyonu, sosyal çevrelerine uyumu, akranlarıyla ve öğretmenleriyle sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri için eğitim ve öğretim sürecinde okullarında dahil olacakları sanatsal etkinliklerin önemini vurgulamaktır. Dilini ve kültürünü bilmedikleri bir ortamda sanatın sözsüz iletişim gücünü kullanarak hem kendi yetenek ve becerilerini ortaya çıkarabilmelerini hem de okul iklimine uyum süreçlerini daha huzurlu bir şekilde geçirmelerinin önemini belirtmektedir.

Bu amaçla okul ortamına adapte edilmek istenen öğrenciler için sanat temelli çalışmalar, sanatçılarla işbirliği halinde sanat temelli uygulama ve toplum temelli yaklaşımlar kullanılabilir.

Artistik, işbirlikçi, etkileşimli ve diyalog teşvik edici yaklaşımların göçmen ve göçmen olmayan öğrenciler arasındaki entegrasyon sürecine olumlu katkılar

sağlayacağı düşünülmektedir.

4. Tartışma

Göçmenlerin temel insani ve hukuki ihtiyaçları karşılamanın yanı sıra sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik çalışmalar da yapılmaktadır (Anonim. 2012; Anonim. 2016; Anonim. 2017a; Anonim. 2017b). İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bu amaçla uyum faaliyetleri kapsamında göçmenlerin hayatında kültürün ve sanatın sosyopsikolojik bütünleşmedeki önemini vurgulayan göç yönetimi uyum çalıştaylarını başlatmış, göç hikayelerini anlatan fotoğraf ve resim yarışmaları düzenlemiştir (Anonim. 2017b). Bunun yanı sıra Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) desteklediği Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği'nin (SGDD) proje dahilinde hayata geçirdikleri Barış ve Sanat merkezi göçmenlerin sanatsal ve sosyo-kültürel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik son derece önemli bir yapıyı kurmuşlardır.

Makalede önerdiğimiz sanat temelli çalışmalar yukarıdaki örneklerle farklı kurumlarda uygulamaya konularak hayat bulmuştur (Anonim. 2012).

Okullarda yapılacak bu ve benzeri etkinlikler, göçmen öğrencileri göçmen olmayanlarla kaynaştıracak, sanatın etkisiyle diğerini anlamaya yönelik bir çaba geliştirecek ve göçmenlerin sosyal hayata uyum sağlamaları bakımından önemli bir adım olacaktır.

Kaynaklar

- Anonim. 2012. Unicef and Save the Children; Education Rapid Needs Assessment for Displaced Syrian Children in Schools, Community, and Safe Spaces. Beirut: UNICEF and Save the Children, <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/download.php?id=535> (Erişim tarihi: 15.09.2017)
- Anonim. 2016. Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD)
- Anonim. 2017a. Avrupa Komisyonu, Avrupa Sivil Koruma ve İnsani Yardım Genel Müdürlüğü (ECHO); Suriye Crisis.
- Anonim. 2017b. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı, http://www.goc.gov.tr/icerik6/2016-turkiye-goc-raporu-yayinlandi_363_377_10625_icerik, (Erişim tarihi: 19.06.2017)
- Ekinci Y. 2015. Suriyeli Sığınmacılar ve Sosyal Dışlanma, Birikim, No: 311, İstanbul. <http://sgdd.org.tr/gaziantep-baris-ve-sanat-merkezi> (Erişim tarihi: 01.09.2016).
- Kutlu, Z. 2015. Suriyeli Mülteciler- Bekleme Odasından Oturma Odasına; Suriyeli Mültecilere Yönelik Çalışma Yürüten Sivil Toplum Kuruluşlarına Dair Kısa bir Değerlendirme. Anadolu Kültür Vakfı, http://www.anadolukultur.org/images/UserFiles/Documents/Editor/Bekleme_Odasından_Oturma_Odasina.pdf (Erişim tarihi: 07.10.2017)
- Özdemir M. 2010. Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir OĞÜ Sos Bil Derg, 11(1): 323-343.
- Özer S, Şirin S, Oppedal B. 2013. Bahçeşehir Study of Syrian Refugee Children in Turkey. Oslo, Norway: Folkehelseinstituttet, <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/moba/pdf/bahcesehir-study-report.pdf> (Erişim tarihi: 15.09.2017).
- Şirin SR, Şirin LR. 2015. The educational and mental health needs of Syrian refugee children. In R. Capps, & K. Hopper

(Eds.), Young children in refugee families [In press]
Washington, DC: Migration Policy Institute.